

کتاب شب امتحان **مطالعات اجتماعی هفتم** از ۴ قسمت اصلی به صورت زیر تشکیل شده است:

۱- آزمون‌های نوبت اول: آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را بر اساس فصل و درس طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه، تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول، مشابه آزمونی باشد که معلمان از شما خواهد گرفت.

۲- آزمون‌های نوبت دوم: آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ کتاب و مطابق امتحان پایان سال طرح شده‌اند. این قسمت هم، به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. بنابراین باز هم می‌توانید، پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط با آن درس را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش هم، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال معلمان مواجه خواهید شد.

۳- پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها: در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آنچه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

۴- درس‌نامه کامل شب امتحانی: در این قسمت تمام آنچه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان مطالعات اجتماعی هفتم نیاز دارید، تنها در ۱۳ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!

یک راهکار: موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های فصل‌های ۱ تا ۶ آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید!

فهرست

پارم‌بندی درس مطالعات اجتماعی هفتم

شماره فصل	نوبت اول	نوبت دوم
فصل اول	۳	
فصل دوم	۳	۱/۵
فصل سوم	۳/۵	
فصل چهارم	۳/۵	
فصل پنجم	۳/۵	۱/۵
فصل ششم	۳/۵	
فصل هفتم	-	۳
فصل هشتم	-	۳
فصل نهم	-	۲/۵
فصل دهم	-	۳
فصل یازدهم	-	۲/۵
فصل دوازدهم	-	۳
جمع	۲۰ نمره	۲۰ نمره

شماره صفحات

نوبت	آزمون	پاسخ‌نامه
آزمون شماره ۱	اول	۳
آزمون شماره ۲	اول	۵
آزمون شماره ۳	اول	۷
آزمون شماره ۴	اول	۹
آزمون شماره ۵	دوم	۱۱
آزمون شماره ۶	دوم	۱۳
آزمون شماره ۷	دوم	۱۵
آزمون شماره ۸	دوم	۱۷
آزمون شماره ۹	دوم	۱۹
آزمون شماره ۱۰	دوم	۲۱
آزمون شماره ۱۱	دوم	۲۳
آزمون شماره ۱۲	دوم	۲۵

شماره	http://kheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	نوبت اول	مطالعات اجتماعی
ردیف	آزمون شماره ۱			نمره
فصل اول				
درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.				
۱	۰/۵	خانواده باید تمام نیازهای فرزندان خود را برطرف و وسایل موردنیاز آنها را تأمین کند.	☐ درست ☐ نادرست (درس ۱)	
۲	۰/۵	مستولان و معلمان مدرسه نباید تبعیضی میان دانش‌آموزان قائل شوند.	☐ درست ☐ نادرست (درس ۱)	
۳	۲	خانم فدایی ۴۰ سال دارد و یک کارمند است؛ او دارای همسر و دو فرزند است و به همراه پدر و مادر همسرش در یک خانه زندگی می‌کنند. بیان کنید او در هر یک از نقش‌های زیر چه مسئولیت‌هایی به عهده دارد؟ به عنوان مادر: ..... به عنوان همسر: ..... به عنوان فرزند پدر و مادر خود: ..... به عنوان عروس خانواده همسر:	(درس ۲)	
فصل دوم				
جای خالی را با کلمه مناسب پر کنید.				
۴	۰/۵	ما تا آن جا می‌توانیم حق خود را اعمال کنیم که مغایر با ..... نباشد.	(درس ۳)	
درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.				
۵	۰/۵	ایجاد نظم و امنیت و جلوگیری از هرج‌ومرج نوعی احترام به حقوق دیگران است.	☐ درست ☐ نادرست (درس ۳)	
۶	۰/۵	مهم‌ترین قانون هر کشور قانون اجتماعی آن کشور است.	☐ درست ☐ نادرست (درس ۴)	
۷	۱/۵	با یک مثال «قاعده اجتماعی» را توضیح دهید.	(درس ۴)	
فصل سوم				
۸	۱	چهار اقدامی را که جمعیت هلال احمر در هنگام وقوع حوادث انجام می‌دهد، نام ببرید. جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.	(درس ۵)	
۹	۰/۷۵	قوانین و مقررات لازم برای مؤسسات بیمه توسط ..... تدوین می‌شود که وظیفه ..... و ..... بر عملکرد و فعالیت‌های شرکت‌های بیمه را نیز بر عهده دارد.	(درس ۶)	
۱۰	۱	برای هر کدام از بیمه‌های زیر دو مثال بزنید. الف) بیمه اجباری: ب) بیمه اختیاری:	(درس ۶)	
۱۱	۰/۷۵	چرا کارگران برای حوادث ناشی از کار باید بیمه شوند؟	(درس ۶)	
فصل چهارم				
۱۲	۱/۵	مشخص کنید هر یک از محصولات تولیدی زیر، کالا هستند یا خدمات. کیف (.....) دندان پزشکی (.....) بیمه (.....) تاکسی (.....) لباس (.....) یخچال (.....)	(درس ۷)	
۱۳	۱/۵	«سرمایه» یکی از عوامل تولید است؛ آن را تعریف کنید و یک مثال بزنید.	(درس ۷)	
۱۴	۰/۵	مسئولیت مصرف‌کننده چیست؟	(درس ۸)	

مطالعات اجتماعی	نوبت اول	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	http://kheilisabz.com
ردیف	آزمون شماره ۱		
نمره	پایه هفتم متوسطه اول		
۱۵	موارد مربوط به هر ستون را به هم وصل کنید.	۱- فعالیت‌های اقتصادی	۱ (درس ۹)
	الف) ویژگی‌های طبیعی	۲- پوشش گیاهی	
	ب) ویژگی‌های انسانی	۳- آثار تاریخی	
		۴- زندگی جانوری	
۱۶	درست یا نادرست بودن جمله زیر را مشخص کنید.	دانش جغرافیا به ما کمک می‌کند تا تنها ویژگی‌های طبیعی مکان‌ها را بشناسیم.	۰/۵ (درس ۹) ☐ درست ☐ نادرست
۱۷	دو مورد از خدمات شهرداری‌ها را بیان کنید.		۱ (درس ۱۰)
۱۸	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.	کوه‌های آذربایجان در ..... ایران قرار دارد.	۰/۵ (درس ۱۰)
۱۹		رشته کوه البرز در ..... ایران قرار دارد.	۰/۵ (درس ۱۰)
	فصل ششم		
	گزینه درست را انتخاب کنید.		
۲۰	ناحیه مرکزی ایران دارای چه نوع آب‌وهوایی است؟	۱) معتدل و مرطوب	۰/۵ (درس ۱۱)
		۲) معتدل و نیمه خشک	
		۳) گرم و خشک	
		۴) گرم و شرجی	
۲۱	در کدام ناحیه از کشور اختلاف دمای شب و روز زیاد است؟	۱) ساحلی جنوب ایران	۰/۵ (درس ۱۱)
		۲) کناره‌های دریای خزر	
		۳) کوهستان‌های مرتفع	
		۴) ناحیه خشک داخلی	
۲۲	کدام یک از گزینه‌های زیر از عوامل تخریب زیستگاه‌ها نیست؟	۱) شکار بیش از حد	۰/۵ (درس ۱۲)
		۲) تولید زباله	
		۳) احداث مناطق حفاظت‌شده در جنگل	
		۴) استفاده از آفت‌های کشاورزی	
۲۳	چه دلیلی باعث شده است که سواحل جنوب کشور شرجی باشند؟		۱ (درس ۱۱)
۲۴	چرا باید از زیستگاه‌ها محافظت کرد؟ (دو مورد)		۱ (درس ۱۲)
۲۰	جمع نمرات	موفق باشید	

	http://kheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	نوبت دوم	مطالعات اجتماعی
نمره	آزمون شماره ۹			ردیف
۱/۵	درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید. در کشور ما مؤسسات مختلف بیمه زیر نظر بیمه مرکزی فعالیت می کنند. ☐ درست ☐ نادرست اولین روستاها در کنار رودهای پرآب و چشمه ها به وجود آمدند. ☐ درست ☐ نادرست در زمان هخامنشیان، ایرانیان خط پهلوی را از اقوام بین النهرین اقتباس کردند. ☐ درست ☐ نادرست			۱ ۲ ۳
۲	گزینه درست را انتخاب کنید. ۴ کدام یک از قلله های زیر مربوط به رشته کوه های البرز نمی باشد؟ ☐ (۱) دماوند ☐ (۲) سهند ☐ (۳) توچال ☐ (۴) علم کوه ۵ به طور کلی، مهم ترین عاملی که موجب می شود زیستگاه ها تخریب شوند، کدام اند؟ ☐ (۱) شکار بیش از حد ☐ (۲) فعالیت کارخانه ها ☐ (۳) صید بی رویه ☐ (۴) فعالیت نادرست انسان ها ۶ در این ناحیه آب و هوایی تقریباً ۹ ماه از سال باران دارد و تابستان ها خشک است. ☐ (۱) ناحیه معتدل و مرطوب خزری ☐ (۲) ناحیه گرم و شرجی سواحل جنوب ☐ (۳) ناحیه معتدل و نیمه خشک کوهستانی ☐ (۴) ناحیه گرم و خشک داخلی ۷ کشور ایران در کدام جهت جغرافیایی قاره آسیا قرار دارد؟ ☐ (۱) جنوب غربی ☐ (۲) جنوب شرقی ☐ (۳) جنوب ☐ (۴) غرب			۴ ۵ ۶ ۷
۱/۵	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. ۸ پایتخت زمستانی هخامنشیان شهر ..... بود. ۹ انسان ها در گذشته برای محاسبه دادوستد توانستند ..... را اختراع کنند. ۱۰ یکی از راه های جلوگیری از آسیب رساندن به محیط زیست، ایجاد ..... است.			۸ ۹ ۱۰
۱	گزینه های مرتبط را با خطی به یکدیگر وصل کنید. الف) پرداخت هزینه خسارت اتومبیل ● (۱) شهرداری ب) صدور پروانه ساختمان ● (۲) مرکز آمار ایران پ) مسئولیت سرشماری جمعیت ● (۳) بیمه ت) کمک به آسیب دیدگان سیل و زلزله ● (۴) میراث فرهنگی ● (۵) هلال احمر			۱۱
۰/۵ ۰/۵ ۱ ۱ ۰/۵	به سؤال های زیر پاسخ کوتاه دهید. ۱۲ چرا ناحیه خوزستان جمعیت زیادی را به خود جلب کرده است؟ ۱۳ مؤسس سلسله اشکانی چه نام دارد؟ ۱۴ پیامبر ایران باستان چه نام داشت؟ و نام کتاب مقدس او چه بود؟ ۱۵ مردم ایران باستان به چه زبان هایی صحبت می کردند؟ ۱۶ دو ویژگی مهم هر تمدن را بنویسید.			۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶

	http://kheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	نوبت دوم	مطالعات اجتماعی	
نمره	پایه هفتم متوسطه اول		آزمون شماره ۹		ردیف
	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.				
۱			به چه کسی «گردشگر» گفته می‌شود؟		۱۷
۲	پایه هفتم متوسطه اول		در حکومت ساسانیان به دلیل وجود اختلافات طبقاتی به طور کلی جامعه به چند طبقه تقسیم شده بود؟ هر طبقه شامل چه افرادی بود؟		۱۸
۱/۵			با توجه به تمدن ایلام به سؤالات زیر پاسخ دهید.		۱۹
			الف) مهم‌ترین معبد این تمدن چه نام دارد؟		
			ب) دین و خدای آن‌ها چه بود؟		
			پ) با کدام هنر آشنایی داشتند و با چه خطی می‌نوشتند؟		
۲			مجموعه آستان قدس رضوی دارای چه قسمت‌هایی است؟ (چهار مورد)		۲۰
۲			آب مورد نیاز انسان‌ها از چه راه‌هایی تأمین می‌شود؟ برای هر یک مثال بزنید.		۲۱
۲			سپاه جاویدان چگونه سپاهی بود؟ توضیح دهید.		۲۲
۲۰	جمع نمرات		موفق باشید		

- ۱- نادرست، خانواده تا حدی که توان مالی دارد، وسایل زندگی فرزندان را فراهم می‌کند.
- ۲- درست
- ۳- به عنوان مادر: به رشد و تربیت فرزندان اهمیت بدهد، مراقب سلامتی آن‌ها باشد و ...
به عنوان همسر: در انجام کارها به همسر خود کمک کند، محیط خانواده را آرام کند و ...
- به عنوان فرزند پدر و مادر خود: احترام پدر و مادر خود را حفظ کند، به آن‌ها محبت کند و به دیدار آن‌ها برود.
- به عنوان عروس خانواده همسر: حفظ حرمت و احترام آن‌ها و محبت و مهربانی کردن و ...
- ۴- قانون
- ۵- درست
- ۶- نادرست، قانون اساسی، مهم‌ترین قانون هر کشور است.
- ۷- گاهی گروه‌های اجتماعی به صورت توافقی و براساس رعایت اصول اخلاقی یا برخی رسم‌ها از مقرراتی پیروی می‌کنند. مثل ایستادن در صف اتوبوس و یا نانوائی که یک قاعده اجتماعی است و مردم آن را رعایت می‌کنند.
- ۸- امدادگران جمعیت هلال احمر ۱ در هنگام وقوع حوادث به مجروحین کمک‌های اولیه می‌رسانند و ۲ آن‌ها را به بیمارستان منتقل می‌کنند، ۳ برای آسیب‌زدگان سیل، زلزله یا جنگ چادرهای اسکان موقت برپا می‌کند و ۴ کمک‌های مردمی مانند خوراک و پوشاک به آن‌ها می‌رساند.
- ۹- بیمه مرکزی - هدایت و نظارت
- ۱۰- الف) وسایل نقلیه موتوری - بیمه کارمندان توسط کارفرما
ب) بیمه آتش‌سوزی، بیمه عمر
- ۱۱- تا اگر حادثه‌ای برای آن‌ها پیش آمد بتوانند هزینه‌های درمان و از کار افتادگی دریافت کنند.
- ۱۲- کیف: کالا
دندان پزشکی: خدمات
بیمه: خدمات
تاکسی: خدمات
لیاس: کالا
یخچال: کالا
- ۱۳- انسان برای آن‌که از منابع طبیعی استفاده و آن‌ها را به کالا تبدیل کند به ابزار و تجهیزات نیاز دارد. این تجهیزات سرمایه نام دارد مثل ماشین‌آلات.
- ۱۴- مسئولیت مصرف‌کننده، درست مصرف کردن است.
- ۱۵- ویژگی‌های طبیعی: پوشش گیاهی - زندگی جانوری
ویژگی‌های انسانی: فعالیت‌های اقتصادی - آثار تاریخی
- ۱۶- نادرست، دانش جغرافیا به ما کمک می‌کند که ویژگی‌های طبیعی، انسانی و اقتصادی مکان‌های مختلف را بشناسیم.
- ۱۷- ۱ احداث، تعمیر یا اصلاح راه‌های شهری، پل‌ها، تونل‌ها و ...
۲ ترویج دین‌داری و فضیلت‌های اخلاقی در فضای شهر
۳ ایجاد خانه‌های سلامت و فرهنگ‌سراها برای ترویج سبک زندگی اسلامی و پرکردن صحیح اوقات فراغت
۴ توسعه و نظارت بر حمل‌ونقل عمومی و تأمین آن‌ها
- ۱۸- شمال غربی
- ۱۹- شمال
- ۲۰- گزینه «۳»
- ۲۱- گزینه «۴»
- ۲۲- گزینه «۳»
- ۲۳- به دلیل وجود دریا و تبخیر آب‌های آن، نم هوا زیاد می‌شود و حالت شرحی به وجود می‌آید.
- ۲۴- ۱ سپاسگزاری از نعمت‌های خداوند ۲ لذت‌بردن از زیبایی‌ها و تفکر در آفرینش

۲۲- سپاه جاویدان از ابتکارات بزرگ داریوش هخامنشی بود. این سپاه ده هزار نفر نیرو داشت که به ده گروه تقسیم می‌شدند. به این سپاه «جاویدان» یا «همیشگی» می‌گفتند. چون هرگاه یکی از افراد از بین می‌رفت یک جنگاور دیگر که ذخیره بود جای او را می‌گرفت و تعداد آنان کاسته و کم نمی‌شد.

آزمون شماره ۹ (نوبت دوم)

- ۱- درست
- ۲- درست
- ۳- نادرست، در زمان هخامنشیان، ایرانیان خط میخی را از اقوام بین‌النهرین اقتباس کردند.
- ۴- گزینه «۲»
- ۵- گزینه «۴»
- ۶- گزینه «۳»
- ۷- گزینه «۱»
- ۸- شوش
- ۹- خط
- ۱۰- پارک‌های ملی
- ۱۱- الف) ۳ (ب) ۱ (پ) ۲ (ت) ۵
- ۱۲- به علت داشتن معادن و ذخایر
- ۱۳- اشک یا اُزْشک
- ۱۴- زرتشت و نام کتاب او اوستا بود.
- ۱۵- در دوره هخامنشیان ← پارسی باستان و در عصر اشکانیان و ساسانیان ← پارسی میانه یا پهلوی بود.
- ۱۶- حکومت - قوانین و مقررات (و یا سایر موارد در صفحه ۱۰۹ کتاب درسی)
- ۱۷- به کسانی که محل اقامت یا کار خود را به طور موقت ترک می‌کنند و برای استراحت یا گردش و دیدن یا مطالعه مکان‌های تاریخی و طبیعی سفر می‌کنند «گردشگر» گفته می‌شود.
- ۱۸- طبقه اول یا بزرگان شامل: شاه و شاهزادگان، روحانیون زرتشتی، فرماندهان نظامی و دبیران به عنوان اشراف و بزرگان شناخته می‌شدند.
- طبقه دوم یا عامه مردم: شامل پیشه‌وران، بازرگانان، کشاورزان و دامداران می‌شد.
- ۱۹- الف) معبد چغازنبیل (ب) آن‌ها نیز مانند سایر تمدن‌های باستانی خدایان متعددی مثل خدای خورشید، خدای آب و ... را پرستش می‌کردند. (پ) آن‌ها با هنر سفالگری آشنایی داشتند و با خط ایلامی می‌نوشتند.
- ۲۰- این مجموعه دارای چند کتابخانه بزرگ مهمان‌سرا و چند موزه باشکوه است. مانند موزه سکه، موزه طلا و ...
- ۲۱- آب‌های سطحی مثل رودها ۲ آب‌های زیرزمینی مثل چاه‌ها

درس نامه

برای شب امتحان

- ۳ داشتن امنیت در کوچه و خیابان
- ۴ استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی و اموال عمومی
- ۵ حق دادن تذکر به دیگران در صورت انجام کار اشتباه یا خطرناک در جامعه

درس ۲ من مسئول هستم

ما انسان‌ها همان‌طور که حقوقی داریم، مسئول هم هستیم (حقوق متقابل). مثلاً هنگامی که پدر و مادر برای رشد فرزندان‌شان کار و تلاش می‌کنند تا بچه‌ها به حقوق خود در خانواده برسند، بچه‌ها نیز در مقابل خانواده مسئول هستند و باید به پدر و مادر خود احترام بگذارند.

تعریف «مسئولیت»

مسئولیت یعنی وظایفی که هر یک از ما به عهده داریم و از ما انتظار می‌رود آن‌ها را، انجام دهیم.

مسئولیت‌پذیری اگر فرد وظایف و تکالیف خود را خوب انجام دهد، می‌گویند فرد مسئولیت‌پذیری است.

نکته افراد در نقش‌های مختلف، مسئولیت‌های مختلفی دارند.

ما در مقابل چه کسانی مسئول هستیم؟	
خداوند	ما در مقابل خداوند برای نعمت‌های فراوانی که به ما عطا کرده مسئول هستیم و باید شکرگزار نعمت‌هایش باشیم. شکرگزاری یعنی از نعمت‌های خدا صحیح استفاده کنیم و آن‌ها را هدر ندهیم.
خودمان	ما انسان‌ها به عنوان یکی از شگفتی‌های خلقت در مقابل خودمان نیز مسئول هستیم. پس باید از بدن خودمان مراقبت کنیم و تلاش کنیم استعدادهای خود را شکوفا کنیم.
نسبت به اعضای خانواده	ما نباید وظایف شخصی خود را بر دوش دیگران بگذاریم. باید از پدر و مادرمان اطاعت کنیم و به برادران و خواهرانمان کمک کنیم و به اعضای خانواده احترام بگذاریم.
معلم‌ها و هم‌کلاسی‌ها	باید مقررات و نظم کلاس و مدرسه را رعایت کنیم. با هم‌کلاسی‌ها مهربان باشیم و از اموال مدرسه محافظت کنیم.
محیط زندگی و آفرینش	باید برای آبادی محیط زندگی‌مان تلاش کنیم. بهداشت و پاکیزگی محیط را حفظ کنیم و به محیط زیست آسیب نرسانیم. همسایگان را آزرده نکنیم.

اسطوره ملی

هشتم آبان سالروز شهادت دانش‌آموز بسیجی، شهید حسین فهمیده است که آن روز را روز بسیج دانش‌آموزی نام‌گذاری کرده‌اند.

درس ۱ من حق دارم

خداوند با آفرینش انسان، حقوقی به او عطا کرده است.

تعریف حق

منظور از حق، چیزهایی است که یک انسان به دلیل مقام انسانی‌اش، شایستگی داشتن آن‌ها را دارد.

نکته انسان‌ها از ابتدای خلقت و تولد از حقوق طبیعی برخوردار می‌شوند.

مهم‌ترین حقوق انسان‌ها

۱ حق حیات: همه انسان‌ها حق زندگی دارند.

۲ برخورداری از نعمت‌های خداوند: برای تأمین نیازهای خود

۳ آزادی: یعنی برده و بنده انسان‌های دیگر نباشند.

تبعه بودن: تمام افراد تبعه یک کشور هستند. تبعه یک کشور بودن **موجب** برخورداری افراد از حقوقی خاص براساس قوانین همان کشور می‌شود. مثلاً تمام تبعه ایران حق شرکت در انتخابات را دارند.

بچه‌ها همه ما شهروند یک کشور هستیم. مثلاً ما همگی شهروند کشور ایرانیم. تبعه یک کشور بودن تقریباً به همان معنای شهروند یک کشور بودن است.

مهم‌ترین حقوقی که ما می‌توانیم در محیط‌های مختلف داشته باشیم:

الف) خانه و خانواده

۱ حق داشتن نام و نام خانوادگی و شناسنامه (پدرتان برای شما شناسنامه می‌گیرد و در شناسنامه مشخص است که به کدام کشور تعلق دارید).

۲ برخورداری از محبت و توجه پدر و مادر

۳ باسواد شدن و تحصیل کردن

۴ داشتن غذا، لباس و مسکن مناسب: برای رشد، وسایل زندگی را برای رشد فرزندان تهیه می‌کنند.

۵ در مواقع ناراحتی اعضای خانواده به حرف‌ها گوش دهند و کمک کنند.

ب) مدرسه

۱ تمام دانش‌آموزان به یک اندازه مورد توجه قرار بگیرند و تبعیضی میان آن‌ها نباشد.

۲ بیان نظر درباره مشکلات درسی یا روش‌های آموزش در مدارس (این بیان باید مؤدبانه و محترمانه باشد).

۳ هیچ‌کس نباید در مدرسه تنبیه بدنی شود.

۴ مسخره‌نشدن و صدمه‌نندیدن: مسخره کردن، تهدید کردن و ناسزاگفتن از نظر قرآن گناهی بزرگ است.

پ) محیط زندگی و کشور

۱ داشتن محیطی سالم، تمیز و پاک

۲ برخورداری از خدمات مناسب پزشکی و بهداشتی

مجلس شورای اسلامی	
وظیفه	تهیه و تصویب قوانین عادی
اعضا	برای یک دوره ۴ ساله از سوی مردم انتخاب می‌شوند.
انتخاب رئیس مجلس	نمایندگان از میان خود، فردی را انتخاب می‌کنند.

نکته نمایندگان پس از انتخاب شدن ادای سوگند می‌کنند.

شورای نگهبان	
وظیفه	<p>۱- مطابقت مصوبات مجلس با قانون اساسی یا اصول و احکام دین اسلام. اگر در مصوبات مغایرتی وجود داشت یا آن را رد می‌کند یا دوباره به مجلس برمی‌گرداند تا اصلاح شود.</p> <p>۲- نظارت بر انتخاباتی که در کشور برگزار می‌شود. مثل ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی</p> <p>۳- تأیید صلاحیت کاندیدهای انتخاباتی</p>

مجمع تشخیص مصلحت نظام

در مواردی که شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی در خصوص تصویب یک قانون به توافق نرسند، تصمیم نهایی را اتخاذ می‌نماید.

همدلی و همیاری در حوادث

ما انسان‌ها باید در هنگام حوادث نسبت به یکدیگر همدلی و همیاری داشته باشیم.

تعریف همدلی

همدلی یعنی این که خود را به جای فردی که دچار حادثه شده است بگذاریم و احساس و شرایط او را درک کنیم.

تعریف همیاری

همیاری یعنی پس از درک احساس فرد حادثه‌دیده به او کمک کنیم.

علت آگاهی از اخبار و حوادث در مناطق مختلف: گسترش وسایل ارتباطی
گسترش حمل و نقل

مؤسسات مختلف که در مواقع حوادث به یاری مردم می‌شتابند: جمعیت هلال احمر، سازمان آتش‌نشانی، اورژانس، نیروی انتظامی و ...

جمعیت هلال احمر

امدادگران هلال احمر در هنگام وقوع حوادث، به مجروحین کمک‌های اولیه می‌رسانند و آن‌ها را به بیمارستان منتقل می‌کنند.

حوادثی که جمعیت هلال احمر در آن به افراد کمک می‌کند:

۱ سیل ۲ زلزله ۳ جنگ و ...

فعالیت‌های هلال احمر در شرایط عادی:

۱ تلاش برای صلح و دوستی

۲ حفظ محیط زیست

نکته جمعیت هلال احمر بخشی به نام سازمان جوانان هلال احمر دارد که دانش‌آموزان یا دانشجویان می‌توانند به‌طور داوطلبانه عضو آن شوند و برای همکاری با هلال احمر آموزش ببینند.

قانون گذاری

انواع مقررات

انواع مقررات: ۱- اخلاقی و اجتماعی
۲- قانون

۲- **مقررات اخلاقی و اجتماعی** گاهی گروه‌های اجتماعی به صورت توافقی و براساس رعایت اصول اخلاقی یا برخی رسم‌ها مانند ایستادن در صف اتوبوس یا نانویی.

۳- **قانون** اگر مقررات به وسیله یک نهاد دارای صلاحیت مانند مجلس تصویب شود، آن مقررات به قانون تبدیل می‌شوند، مثل قوانین راهنمایی و رانندگی.

نکته اگر مقرراتی که قانون شده‌اند را رعایت نکنیم و تخلف کنیم، مجازات خواهیم شد.

مهم همه افراد در برابر قانون مساوی‌اند.

قانون اساسی

۱ مهم‌ترین قانون هر کشور است.

۲ «مادر» همه قانون‌ها است.

۳ سایر قوانین در چارچوب آن تصویب می‌شوند.

چگونگی نوشتن قانون اساسی ایران قانون اساسی کشورمان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، توسط مجلس خبرگان که توسط مردم انتخاب شده بودند، در طی چند ماه براساس بحث‌های دینی و علمی فراوان و با توجه به اهداف

انقلاب اسلامی، نوشته و تصویب شد. سپس قانون اساسی در روزهای ۱۱ و ۱۲ آذرماه ۱۳۵۸ به همه‌پرسی گذاشته شد و مردم به آن رأی مثبت یا آری دادند.

قوة مقننه

قوة مقننه وظیفه تهیه و تصویب قوانین عادی کشور را در چارچوب قانون اساسی بر عهده دارد.

بخش‌های قوة مقننه

۱ مجلس شورای اسلامی ۲ شورای نگهبان

بیمه‌گر و بیمه‌شونده

در زندگی روزمره، ممکن است برای ما حوادث مختلفی پیش بیاید. مثلاً هنگامی که در مدرسه در حال ورزش هستیم، دستمان بشکند و یا وسایل منزل ما مورد سرقت قرار بگیرد یا آتش بگیرد. برای همین ما می‌توانیم در مقابل حوادثی که ممکن است برایمان پیش بیاید خودمان را بیمه کنیم.

مهم در اینجا ما که به مؤسسه بیمه مراجعه کرده‌ایم، **بیمه‌شونده** هستیم و مؤسسه‌ای که ما را بیمه کرده، **بیمه‌گر** نامیده می‌شود.

بیمه چیست؟

بیمه یک قرارداد بین بیمه‌گر و بیمه‌شونده (بیمه‌گذار) است.

تعهدات بیمه

مؤسسه بیمه تعهد می‌کند که در قبال دریافت حق بیمه از بیمه‌شونده، خسارت‌های ناشی از حوادث معینی را جبران کند. پس مؤسسه بیمه برای جبران زبان‌های مالی و جانی به وجود آمده است.

بیمه مرکزی

در کشور ما مؤسسات مختلفی برای بیمه به وجود آمده است که همه آن‌ها زیر نظر بیمه مرکزی فعالیت می‌کنند.

وظیفه بیمه مرکزی: بیمه مرکزی قوانین و مقررات لازم را برای مؤسسات بیمه تدوین می‌کند و بر فعالیت و عملکرد آن‌ها نظارت می‌کند.

مؤسسات بیمه وظایف خود را به درستی انجام دهند. علت نظارت بیمه مرکزی

مشتریان نیز از نحوه کار آن‌ها رضایت داشته باشند.

انواع بیمه

۱- **بیمه اجباری:** افراد مطابق قانون باید بعضی از بیمه‌ها را انجام دهند. در غیر این صورت متخلف هستند.

مثال: بیمه وسایل نقلیه موتوری، بیمه کارمندان توسط کارفرما و یا سازمان.

۲- **بیمه اختیاری:** افراد می‌توانند به صورت داوطلبانه خود را در مقابل حوادث احتمالی بیمه کنند.

مثال: بیمه آتش‌سوزی، بیمه عمر و ...

بیمه بهداشت و درمان: افرادی که تحت پوشش این بیمه هستند، می‌توانند بخشی از هزینه‌های پزشکی خود را مانند عمل جراحی، آزمایشگاه و ... را دریافت کنند.

چرا تولید می‌کنیم؟

تولید محصول به منظور رفع نیازها و خواسته‌های انسان انجام می‌شود. این رفع نیاز با تولید دو نوع محصول اتفاق می‌افتد:

۱- **از طریق تولید کالا:** مثل تولید کیف، کفش، تلویزیون، مبل و ... که همگی کالا محسوب می‌شوند.

۲- **از طریق ارائه خدمات:** مثل خدمات پزشکی، آموزشی، بیمه و ...

عوامل تولید

برای تولید یک کالا به عوامل مختلفی نیاز داریم. اما به طور کلی همه عوامل لازم برای تولید کالا را می‌توانیم به سه دسته طبقه‌بندی کنیم:

۱ منابع طبیعی

۲ سرمایه

۳ نیروی انسانی (مهم‌ترین عامل)

۱- منابع طبیعی

انسان‌ها برای تولید کالاهای موردنیاز خود باید از امکانات و منابع طبیعی که خداوند در اختیارشان قرار داده است، استفاده کنند.

مثال: آب، خاک، جانوران و معادن (نفت، گاز، زغال‌سنگ و ...)

۲- سرمایه

انسان‌ها برای آن‌که از منابع طبیعی استفاده و آن‌ها را به کالا تبدیل کنند، به ابزار و تجهیزات نیاز دارند. به این تجهیزات، «سرمایه» می‌گوییم.

مثال

منابع مالی، ماشین‌آلات، ابزار کار و یا زمین و ساختمان یک تولیدی و ...

۳- نیروی انسانی

برای تولید هر محصولی، نیروی انسانی باید دانش و مهارت لازم را داشته باشد. به همین دلیل نیروی انسانی مهم‌ترین عامل در تولید است.

نکته

کشورهایی که حداکثر تلاش خود را برای تولید کالا و نیازهای خود مصرف نمی‌کنند، ضعیف‌شده و به کشورهای دیگر وابسته می‌شوند.

سؤال: «یک تولیدی لباس پس از تحویل پنبه‌ها، آن‌ها را به وسیله ابزارهای خاصی به پارچه تبدیل می‌کند و سپس توسط خیاط‌های حرفه‌ای، پارچه‌ها را به لباس‌های زیبا تبدیل می‌کند.»

با توجه به متن بالا عوامل تولید لباس‌ها را نام ببرید:

۱ منابع طبیعی ← پنبه

۲ سرمایه ← ساختمان تولیدی و ابزار و تجهیزات پارچه‌بافی

۳ نیروی انسانی ← خیاط‌های ماهر و کارگران تولیدی

پدید آمدن مشاغل و حرفه‌های مختلف

در جوامع امروزی شغل‌ها و حرفه‌های متعددی به وجود آمده است که هر کدام نیاز خاصی را برای انسان‌ها برطرف می‌کند.

اما به طور کلی ما مشاغل و فعالیت‌های اقتصادی را به ۳ گروه تقسیم می‌کنیم:

۱ کشاورزی ۲ صنعت ۳ خدمات

توزیع کالا و خدمات: توزیع فعالیتی است که بین تولیدکننده و مصرف‌کننده رابطه برقرار می‌کند. تولیدکنندگان برای این‌که بتوانند محصول خود را به دست مشتری برسانند، باید بازار مصرفی کالای خود را پیدا کنند. یعنی بینند کالای‌شان در کدام منطقه خواهان یا مشتری بیشتری دارد.

کسب روزی حلال: کم‌فروشی و گران‌فروشی گناهی است که اگر فروشنده مرتکب شود نمی‌تواند روزی حلال به دست آورد. با توجه به آیات قرآن می‌فهمیم که کم‌کردن از حق مردم در هر صورت گناه و موجب عذاب الهی است.

درس ۸ مصرف

مصرف‌کننده

مصرف‌کننده یعنی کسی که کالاها و خدمات مورد نیاز خود را به وسیله پول خریداری می‌کند.

استفاده از کارت‌های اعتباری

امروزه علاوه بر پول کاغذی (اسکناس) افراد از طریق کارت خرید اعتباری (کارت بانکی) نیز خرید خود را انجام می‌دهند.

خریدار با استفاده از کارت اعتباری خود به ازای مبلغ کالا از پولی که در بانک دارد برداشت و به حساب فروشنده می‌ریزد.